

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt LXVI. Quibusnam modis poßit, ac debeat Victoria, & Pax vera
impetrari?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

scultatem. Quin & pueri, qui fuerunt in Babylonia, docuerunt nos, etiamsi nemo sit qui pietati suffragaretur, tamen per nos ipsos quod officij nostri est peragere, qui quidem ex incendio medio caneant hymnos Deo, haud repugantes multitudinem aspernantium veritatem, sed sibi inuicem sufficientes, quum essent tres. Quapropter ne nos quidem deterruit hostium densissima turba, sed fixa spe in praesidio Spiritus cum omni fiducia virtutem annuntiamus. Alioquin foret omnium miserimum, eos, qui conuictis incessunt Spiritum, tam facile ad impie loquendum audaciam sumere, nos vero qui talem habemus protectorem ac patronum, non audere sermonem suppeditare, qui ex maiorum traditione perpetua memoria serie ad nos usque seruatus fuit: magis tamen excitabit impetum nostrum igneus charitatis tua non ficta feruor, morumque tuorum granitas ac taciturnitas, qua res spondebant fore, ut ea qua dicturi essemus, non prodirent in vulgus; non quod digna sint, qua celerentur, sed ne margarita proiciantur porcis. Et haec quidem haecenus.

CAPVT LXVI.

Quibusnam modis possit, ac debeat Victoria, & pax vera impetrari?

BELLI mala quanto sunt atrociora, tanto pax aurea est oprabilior, magisque expetenda. In illo exitium, in hac salus nostra consistit: quae nisi per arma spectaretur, nemo unquam sapiens suaderet, bellum esse suscipiendum. Tanto iraque plura facienda est pax, quanto plura constat; sicut gemma, quae maiore pretio aestimatur. Hebraei, & cum illis veteres Sancti, cum vel aliunde venientibus, vel aliò abeuntibus bene precari ac salutem impetrari vellent, haud eos aliter, quam in precatione pacis salutauerunt. Ita fratres suos Ioseph amicissime amplexus atebat: *Pax vobiscum, nolite timere.* Ita senex Levitem Gen. 43. 17. hospitaliter excipiens inquebat: *Pax tecum sit.* Ita rex Dauid Iudic. 19. 20. per legatos com meatum petens à Nabal cum salutauit: *Tibi pax.* 1. Reg. 25. 6. Ita ipsa salus nostra Christus discipulos suos à morte reuifens bis dixit: *Pax vobis.* Ita instruxit & Apostolos inquebat: *Intranter autem in domum salutate eam dicentes: Pax huic domui;* quemadmodum & rex paulò priùs nominatus legatis suis mandauit: *Ascendite in Carmelum, & venietis ad Nabal, & salutabitis eum ex* 1. Reg. 25. 9.

Bbbbb 2

nomine

2. Reg. 1. 17.

Marc. 5. 54.

Luc 7. 50.

nomine meo pacificè, & dicetis: Sit fratribus meis & tibi pax, & domui tua pax, & omnibus quacumq; habes, sit pax. Qua formula & Episcopi, in sacrificio vtuntur: nam ad populum conuersi eumq; benedicturi aiunt: Pax vobis. Eadem formulâ vtebantur olim, cum discedentibus valedicerent. Hinc Heli ad Annam aiebat: *Vade in pace*: & Christus ad mulierem, quæ sanguinis fluxum patiebatur, itemq; ad Mariam Magdalenam: *Vade in pace*. Quænam salutandi hoc verbo, precandiq; causa? Nimirum quia, sicut cum bello malorum compendio, quidquid ferè vbique est mali, venit; ita Pax nullum non hominis bonum comprehendit.

II.

Andr. Alciat. emblem. 177.

Alciatus, qui multa emblematis perquam ingeniosè expressit, inter cetera militis galeam pinxit, quæ instar aluearis staret, quâ dependente, atque alijs apibus vndequaque agminatim circumuolitantibus. Carmina illius sunt:

*Engalea, intrepidus quam miles gesserat, & qua
Sæpius hostili sparsa cruore fuit:*

*Parta pace apibus tenuis concessit in usum
Alueoli, atque fauos, gratiq; mella gerit.*

*Arma procul iaceant: fas sit tunc sumere bellum,
Quando aliter pacis non potes arte frui.*

Quàm diuersus ille fuit usus galeæ? quàm contrarius effectus? Sub ea homines & apes poterant latitare: commodum fuit & militum & volucrum tegmen; & quam prius plumbea grando pulsauit, postea stipauit examen apum. Antea rorabat sanguine, postea stillauit melle. Dura fuit antea, & ferreum opus, quod pressit caput bellatoris; postea fauo seruiuit pro straminea domo. Dulcior deposita, quàm nondum vertici imposita: siquidem dulce bellum in expertis, sed qui re ipsa didicerunt, quid sit militare; beatos vocant, qui pace fruuntur; & quoties illud repetunt,

Virgil lib. 2.
Æneid.

Isa. 32. 18.

III.

Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes?

Quoties optarent, sub ea galea, quæ reguntur, se domi suæ videre apes habitantes? Quoties meminerunt illius: *Et sedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiducia, & in requie opulentus*

Eat aliquis, & melleam pacis dulcedinem cum belli absinthio conferat. Heu quàm fera, quàm verè ferrea, immò adamantina tunica amicus incedit Mauors! quàm lucida & jucunda stola fulget

fulget oliuifera Pallas? & formosus Apollo? Quàm longè tristior est illius framea, quàm huius cithara? Vbi splendent arma, squallent arua: & formidabilius est, videre agros ensibus, quàm falcibus relucens; tristius intueri campos sanguine, quàm Cere redundantes. Vtrumque est Pallas, sed numquam simul armata & litterata. Quàm difficile est, audire tubas, & adire scholas? attendere ad lituos & libros? intelligere, quid iura iubeant, & tympana? Clamosæ & rixosæ sunt leges; sed inter arma silent. Quantum inter Furias & Gratias est discrimen; tantum inter bellum & pacem. Hæc lætitiæ est mater, illud mille luctuum causa. Quàm enim tristia quotidie noua audiuntur? Vnde inopia, paupertas, fames, morbi, mortes? vnde vulnera & funera crebriora, quàm à bello? Domi timores, foris pericula, nusquam securitas. Neque hominum tantùm, sed etiam ædium, arcium, vrbium cadauera passim conspiciuntur. Hæc bellum corporibus parit. Sed multò sunt maiores lucentioresque animarum clades. Alijs temporibus, aliæ ex Orco Eumenides emittuntur; tempore belli, omnes. Tunc enim exulat pietas; ægrotat fides, negligitur Dei cultus, contemnitur religio, opprimitur iustitia; & rapina est optima disciplina. Tunc periuria ditescunt; ebrietas laudatur; iactatur libido; scortationes licitæ putantur; adulteria adulterijs compensantur: & qui magis blasphematur, magis triumphat. Vix vlli in mentem venit, inter summas miseras, de beatitudine cogitare: nulla spes cæli, nullus metus est inferni. Vivunt inter iras, inter inuidias, inter furta, inter homicidia; inter maxima scelera, qui singulis horis de vita periclitantur; & vix est, qui audeat eos interpellare. Ita que priùs panè in Acheronte cruciantur, quàm se putauerint morituros. Quis hoc malum non auerfetur? quis non dicat

Nulla salus bello, pacem se poscimus omnes?

Quis non quibuscumque vult bene, dicat: *Pax vobis?* quis non quibuscumque potest modis pacem promoueat? Cùm præfertim Seruator dicat: *Beati pacifici*. Duplex est beatitudo, vna huius, alterius vitæ altera; vtrâque dignus est, qui vtramque pace inducta inducit. Quàm ille bene de se, de Republica, de Deo meretur? quam dignitatem non consequitur, qui id consequitur,

I V.

Matth. 5. 9.

B b b b 3

v

ut filius Dei appelletur? Ait autem id ipse Filius Dei: *Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur.* Quid ita? quia sicut Christus pacificus fuit, inter Deum & homines, ita sunt illi inter homines, immò etiam inter homines & Deum. De Christo ad Cornelium D. Petrus sic ait: *Verbum misit Deus filijs Israel, annuntians pacem per IESUM Christum.* Addit S. Paulus: *Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem divinitatis inhabitare, & per eum reconciliari omnia in ipso, pacificans per sanguinem crucis eius, siue qua in calis, siue qua in terris sunt.* Et alio loco: *Nunc autem in Christo IESU vos, qui aliquando eratis longè, facti estis prope in sanguine Christi. Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque unum, &c.* Et veniens Evangelizavit pacem vobis, qui longè fuistis, & pacem ijs qui prope, quoniam per ipsum habemus accessum, ambo in uno Spiritu ad Patrem. Christi igitur exemplo, qui sunt pacifici, non solum beati erunt, sed etiam filij Dei vocabuntur. *Ac primum quidem certaminis tantum est,* ait S. Gregorius Nyssenus, *certamen verò quod? Si fueris pacificus, inquit, adoptionis decore coronaberis. Mibi etiam opus ipsum propter quod tantam mercedem pollicetur, alterum donum esse videtur. Quid enim hominibus ex ijs rebus, quibus frui atque potiri student, vita pacifica dulcior est? Quodcumque nominaveris ex ijs rebus, que vos in vitam suavis & incunda sunt, pace opus ad hoc, ut incundum sit. Num si omnia suppetant, quacumque in vitam magni sunt, atque in pretio sunt, divitiae, bona valendo, uxor, liberi, domus, parentes, ministri, amici: terra, mare proprijs provenientibus & hoc & illa ditans: horti amoeni, venationes, lacus, sacra, palastra, gymnasia: loca delicijs & voluptatibus capiendis exercendaque, ubi destinata, atque omnia, quacumque voluptatis inventa sunt, hic adyctantur incunda spectacula, atque musiva acroamata: ac si quid est, per quod delicijs sectantibus vita suavis existit. Si hac quidem omnia suppetant, pacis verò bonum non adsit, quod illarum rerum lucrum est? quid illa profunt, bello, quo minus bonis fruamur, impediendo? Ergo cum ipsa pax fruentibus incunda est, cum omnia, quacumque, in vitam solentur, expetuntur, & in pretio sunt, dulcia efficit, atque incunda. Quin etiam si qua more humano nobis in pace calamitas accidas, bonum malum contemperatum, levius ac toleratius facilius existit. Hac de pace pacisq; bono S. Gregorius Nyssenus, quæ merito, cuicumque, vel mica salis in pectore est, ostendunt, bello pacem esse præferendam.*

Quo.

Act 10, 36.

Col. 1, 19.

Ephes. 2, 13.

Ibid. v. 17.

S Gregorius
Nyssen. lib.
de beatitud.
orat. 7.

V.

Quoniam autem plerumque pax talis esse solet, quales sunt pacificati, videndum est in primis, cum quibus pax sit facienda, vel non facienda. Nam & pax in primis cum Deo, deinde cum conscientia, tum etiam cum socijs & amicis, tandem etiam cum hostibus & inimicis nostris est constituenda. Pacem cum Deo & conscientia gerendam, nemo dubitat, pauci tamen gerunt, quia pacem mundi præferunt, malorumque sociorum. Ieremix verba sunt; *A propheta usq; ad sacerdotem cuncti faciunt dolum. Et curabant contritionem filia populi mei cum ignominia dicentes: Pax, pax. & non erat pax. Confusi sunt, quoniam abominationem fecerunt. Ad eò erant olim Ammonites, & Moabites Deo execrabiles, ut diceret: Non facies cum eis pacem, nec quares eis bona cunctis diebus vita tua in sempiternum.* Ut enim frigida cum calidis, humentia cum siccis pugnant; vel lupi cum agnis non contrahunt amicitiam; ita pax inter probos & improbos non potest convenire. Aut si ad tempus durat, numquam tamen perennat. Quod etiam non nemo in fabulâ expressit, verbatim huc apponendâ. *Famelica vulpes, cibum quarens sibi discurrebat per silvas & campos, ac fortè calcavit anguem, à quo icta cum esset, magno dolore & indignatione concitata, morsu illum sauciat; atque lesi ita ambo, tum quidem discedunt, medicinam quesituri vulneribus suis. Post annos aliquot obviam factus anguis vulpi, animo memori & cupido vindicta callide vulpem aggreditur verbis: Et quantam, inquit, tristitiam cepi de dissidio nostro? neque quidquam ex illo tempore, quo simul eas inter nos extitit, maiori mihi cura fuit, quam ut gratia nostra reconciliaretur, ac post illa, te quidem nunc video primum. Quare si videtur, obliuiscamur priorum, & amicitiam recolamus, interq; nos amanter amplectamur, qui pridem hostiliter appetimus. Quid enim magis omnibus mortalibus, cuiuscumque generis ac conditionis, expetendum, quam pax & concordia? Quae alia res melior, utilior, iucundior esse possit? Hac omnia & conservat, præstatq; incolumia atque salva, & auget atque bonis multiplicibus complet. Hac verè illa est, quae opes, divitias, vitam denique ipsam & parat, & nutrit atque educat. Et quid multû opta? Nullum est bonum in terris pacis bono præstantius, neque optabilius. Atque hæc locutus ad osculum se erigere anguis, & vulpi oculis adblandiri. Illa verò angui non credidit, quem scilicet nouerat natura esse implacabilem, &*

Ierem. 6. 27.

Deuter. 23. 5.

Cyrill. lib. 3.
Apol. moralis
cap. 23.

CUM.

cum sauum, tum etiam malitiosum. Itaque eum auersata: Sic, ut loquere, est, inquit. Sed ut pace vera nihil melius, ita fida deterrima res est rerum omnium. Hec enim, venenum quadam dulcedine opinionis pacifica conditum, & non vitatur, & haustum subito necat; neque vlla possunt inuicicia & bellum tam nocere, quam simulata benivolentia & pax. Hac publicas & priuatas res, hac salutem, dignitatem, vitam fortunasque, euertit ac pessumdat, nihil motuentium & securorum. Nam inimico & hosti nemo credit: ideoque ab his non fallitur, neque deopitur quisquam, sed illa fucata verba & species honestissima bonitatis, ea in fraudem imperitiores impellunt, ea simplices inducunt in errorem ac miseriam. Ac tibi quidem laudatori pacis tantum esse responsum volo: ad reconciliationem autem gratia & amicitia nostra quod attinet, ita habeto, neque me postea (que accidere memini) tibi umquam ex animo credituram esse, neque arbitrari, te mihi ut fidem habens, facere posse.

VI.

Ifo, 42. 22.

Prou. 27. 6.

Ierem. 9. 8.

Psal. 27. 3.

1 Reg. 10. 9.

Psal. 27. 3.

Quid est hoc aliud, quam quod Isaias dixit: *Non est pax impijs, dicit Dominus?* Qua de causa & Phryx fabulator inducit vulpeculam gallo gallinaceo in ramo arboris sedenti, ac diem cantu salutanti adblaudientem, iubentemque cum descendere ad osculum accipiendum, quod gallus repudiavit tamquam periculosum, immo insidiosum. Quod osculum pacis vocatur, osculum fraudis est: & praestat a talibus sauciari, quam basitari, cum etiam *Meliora sint vulnera diligentis, quam fraudulenta oscula odientis.* De quibus Ieremias ait: *sagitta vulnerans lingua eorum, pacem cum amico suo loquitur, & occulte ponit insidias.* Et Psalmista: *Ne simultrabas me cum peccatoribus, qui loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in eordibus eorum; da illis secundum opera eorum, & secundum nequitiam, &c.* Talis osculator fuit Iudas, talis Iobab, qui tenuit manu dextera mentum Amasa, quasi osculans eum. Porro Amasa non obseruauit gladium, quem habebat Iobab, qui percussit eum in latere. Cum fraudulentis ergo pax nulla est ineunda, neque cum impijs, neque cum ijs, quos saepe experti sumus mendaces, qui pacem loquuntur cum proximo suo, mala autem in eordibus eorum. Nam hi ne Deo quidem seruant fidem: neque Deus nos vult cum hostibus suis confederatos. Ideo finit eos in fraudibus deprehendi, ne fidamus illis. Qui toties icti non sapiunt, digni sunt ut decipiantur. Cur vellemus cum illis esse pacifici, quos constat

constat nolle esse pacificos, & adeo nolle filios Dei, sed Belial vocari? contra quos Deus ipse pugnat, & nos vult secum pugnare. Tubicines utriusque preliantium parti seruiant, non milites, non duces. *Quia nemo potest duobus dominis seruire.*

Matth. 6. 24.

VII.

Et quia volent aliqui sibi tales disertè nominari, vno verbo eos nomino. Mundus est talis, & quotquot mundi mores profuerentur. *Pacem relinquo vobis*, ait Magister noster, *pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis.* Hinc meritò vocatur *Princeps pacis*. Quo modo dat mundus; quo modo Christus? Mundus ait, *Venite, coronemus nos vos, simul bibamus, simul ludamus, simul iocemur, simul scortemur; simul detrahamus, & opprimamus iustum, simul testemur falsum; simul accusemus; simul fenestras, simul ianuas frangamus; simul percutiamus, simul occidamus: simul clamem; simul blasphemem; & dicamus, Tolle, Tolle; crucifige, crucifige.* Talis pax non est facienda; quia *non est pax impijs*: repente inter ludendum seridè res agitur: & venit ad pugionem: ex ioco, fit furor; ex lucro, vitæ iactura: & qui vnâ meretricè ambierunt, facti riuales pro meretrice se occidunt: quiq; paulo priùs in tertij caput iurauerunt, repente in seipos conuictijs, criminationibus, calumnijs, plagis, cædibus conuertuntur. Sic dat mundus pacem. At Christus ait: *Pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis.* Ego pacem feci inter Patrem meum & vos. Ego pacem do bonæ conscientie. Ego inter homines tollo discordias, lites, rixas, duella. Hoc si & vos faciatis, Beati eritis, & filij Dei vocabimini. Quamquam neq; beati vnquam erunt, neq; filij Dei vocabuntur, qui causa sunt, & authores malæ pacis, atque inter se in conuenticulis consociant combibones, collusores, amatores, scortatores; iuvenes cum puellis; matrimonio solutos cum coniugatis. Deus bone! est né is Christianus, qui in domo sua tales congregat, sociat, coniungit, & pacem facit inter eos, inter quos non est pax? Non est hic pacificus, sed bellificus; non Dei, sed diaboli filius appellandus. Hæc enim peccata Deum offendunt, hæc iram diuinam nobis accendunt, hæc sacra & profana arma in nos acuunt.

Ioan. 14. 27.

Isa. 19. 8.

Matth. 6. 24.

Ioan. 14. 27.

Isa. 19. 8.

VIII.

Nam propter talia scelera Numen bella publica mittit, quæ qui vult tollere, scelera tollat. Numquam bella quibus causis nascuntur, tolluntur. Duo ergo sunt genera pacificorum, qui beati à Christo pronuntiantur. Vnum pertinet ad Principes, Reges, Imperatores,

C c c c c

peratores,

peratores, ut etiam ad ipsos militiæ Duces, archistrategos & administratores, quorum omnino est, omni opè niti, ut bella, velut incendia Reipublicæ, sopiantur & extinguantur. Alterum spectat & ad Ducem & ad unumquemque militem, immo & ad unumquemque hominē priuatum, qui ut peccatis suis vel bello, vel amittendæ victoriæ in bello, causam dedit, ita poenitentiam suam Deum placare, & pacem reducere tenetur, ut damnum quantum potest, sarciat. Duces, Principes, Imperatores, & omnes penes quos belli faciendi vel gerendi jus est, documentum habent ab Alphonso Aragonum & Siciliæ rege, qui cum filium suum ad vlciscendas Florentinorum iniurias (ij cum hostibus perperam, & iniquè fœdus contra Alphonsum fecerant) magno cum exercitu misisset, post longam filij institutionem, hæc adiecit: *Nunc maxime te admoneo, fili, ne tantum aut tua, aut commilitonum audacia tribuas, ut putes absque Dei auxilio victoriam ullam haberi posse. Victoria, mihi crede, non hominum disciplinis, aut industria paratur, sed Dei optimi maximi benignitate & arbitrio. Scientia igitur rei militaris ita dum profutura est, si Deum nobis pietate atq; innocentia pacatum propitiūq; habuerimus. Deum igitur in primis cole, in eum confide, a quo tum victorias omnes, & optima quaq; prouenire non dubium est. Quem si quando tibi iratum suspicaberis, caue contendas: immo quidquid ab eo tibi accidisse videatur, boni consule, & patientia, & poenitentia eum placa.* In eundem sensum scribit Antonius Sucquet, cuius hæc sunt verba: *Si quis in Rep. constitutus ad clauum à Deo est, ut Magistratum erexit, militū delectū faciat; pietatis sciat primam sibi in se atq; alijs habendam esse rationem. Quis enim nescit, ad magistratū moris atq; exemplum alios se se componere? Et, si nemo tam improbus ferè reperitur, qui populum ac subditos ad impietatem adhortari, vel cogere velit suoq; ad flagitia simul verbo & exemplo inuitare; certè non minùs conuenit euitare scandalū, publicūq; peccatum. Si enim, quod verissimum est, exempla rabunt, mouent verba, seriò cogitandum, quantum sit flagitium, quod plurimos pertrahit in lapsum, vnaq; ruina inuoluit. Atq; hinc est, quod Scriptura dicat: Exiguo conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur: cum non raro contingat, eos pietate minime ceteris antecedere, quos dignitate præire videmus.* Hæc de Magistrato. De Ducibus autem & militibus, quos magistratus elegit ad victoriam obtinendam, ista addit. *Quod in Magistrato valet, &*

Anton. Pa-
nor. lib. 3. de
reb. gestis.
Alphonf. c. 51.

Anton. Suc-
quet. in via
vitæ ætern.
lib. 2. c. 17.

Sap. 6.

IX.

eius electione, multò magis in militia, siue de Ducibus agatur, siue de militibus. Si enim præter militarem licentiam, trahat ad crimen Ducis exemplum, fieri uequit, quin certum sit pietatis exitium. Cùm autem omne regnum in manu Dei sit, & cui uoluerit, det illud; atq; ab illo solo victoria speranda sit, perspicuum est, Ducis crimen aut uirtutem, plurimum ad hanc momenti conferre. Si enim propter furtum unius Achan, Iosue. 7. castra Israel fusa fuerunt; quid, queso, futurum, si dux furtis, rapinis, sacrilegijs, luxuria atq; superbia iram Dei in se suosq; pronoces? Beniamitis castigandis eduxerant castra Israelita: at quia fortitudine & numero confidebant, his fusi fugatiq; sunt. Quid futurum, si non prudentia tantum labores miles, sed omni propè uitio diffuset? Certè ex ducibus percontari libères, an à Deo putent uictoriam impetrare improbos milites magis, quam probos? Si hos, videre equidem debent, ut tales deligant, atque, quoad possunt, efficiant. Nam cùm illi uictoria sua insoleant, & propagent impietatis regnum, quid interest Dei, heresis, an uniuersa impietas late dominetur? Corpus spectus in milite, nonne pluri animus? ignauo hominem corpore recusas, ac debili, cur improbum animo Deoq; perduellem assumis? Reipublice putas uitilem, qui sibi inuilius? tibi fidum, qui Deo infidus? uitium uitio, igne ignem restinguere paras, pietatem propagare flagitio; uirtutis regnum per illius aduersarios; Dei amicitiam per inimicos eius; honorem illius per hos, qui eum crucifigunt, templaq; anima sua & aliorum profanant? In sacris litteris rex Iuda uisus est, quòd copias cum impio iunxisset: quid si ex improbis eas collegisset? Omisso, aut milites secura ac recta conscientia esse fortes, Deumq; cum illis pugnare; aut temerarios, calcato Deo, eiusq; præceptu, non sibi, non Reip. sed ei, cui seruiunt, demoni, militare. Obseruent igitur Duces, quales sint ipsi, quas habeant zeli occasiones, & præclare utantur; ne latius pietate regnet impietas: sciantq; paucos bonos plurimu malis Dei gratia ac fauore longè præstare. Exempla ubiq; obuia: quis ambigat? nisi qui Deum negarit ultorem esse malorum, bonorum remuneratorem.

Iosue. 7.

Iudic. 20.

3. Reg. 22.

X.

Dixi, quid in populo corrigendum, quid in magistratu requirendum, quid procurandum in Ducibus, quid optandum in militibus, aut emendandum, ut placatà Numinis irà, uictoriam; & & debellato bello pacem ueram obtineamus, hostesque nostros exarmemus. Omnes enim demones, & impij Reges sunt ueluti feri qui-

Leonard. Lessius lib. 13 de diuin. Perfect. cap. 10.

dam leones, parati genus humanum perdere, uel suæ tyrannidi subycere. Verùm ita uirtute diuina continentur, ut nihil nocuenti cuiquam in-

ferre possint, nisi Deo annuente, & veluti habenas, quibus coercerentur, remittente. Cum ergo Deus aliquod regnum propter peccata vult punire, vim illarum compressam relaxat, quantum, & quam diu ipsi videtur, sinitq; illos veluti turbines quosdam regnum illud inuadere, eiq; bellum inferre; & simul illud regnum pristina protectione destituit, ut se tueri non valeat. Cum autem satis pœnarum dederit, rursus habenas sensim contrahit, & vim aduersariam magis magisq; coercet, & simul protectionis suae dexteram ad illud regnum extendit, res omnes ita disponens, ut calamitas finem capiat, & pax desiderata subsequatur. Rectè Beda, Labor, inquit, discipulorum in remigando, & contrarium eis ventus laboris S. Ecclesie varios designat: qua inter undas seculi aduersantis, & immundorum flatus spirituum, ad quietem patriae caelestis, quasi ad fidam littoris stationem peruenire conatur. Ubi bene dicitur, quia nauis erat in medio mari, & ipse solus in terra: quia nonnumquam Ecclesia tantis Gentilium pressuris, non solum afflicta, sed & fœdara est, ut, si fieri posset, Redemptor ipsius eam prorsus deseruisse ad tempus videretur. Unde est illa vox eius inter undas procellarumq; tentationum irruentium deprehensa, atq; auxilium protectionis illius gembundo clamore querentis: *Vi quid, Domine, recessisti longè, despicis in opportunitatibus, in tribulatione? Qua pariter vocem inimici persequentis exponit, in sequentibus Psalmi subiiciens: Dixit enim in corde suo, Oblitus est Deus, auertit faciem suam, ne videat usq; in finem. Verum ille non obliuiscitur oratione pauperum, neq; auertit faciem suam à sperantibus in se: quin potius & certantes cum hostibus, ut vincant, adiunat, & victores in aeternum coronat. Unde hic quoq; aperte dicitur, quia vidit eos laborantes in remigando. Videt quippe Dominus laborantes in mari, quantum ipse passus sit in terra; quia etsi ad horam differre videatur auxilium tribulationis impendere, nihilominus eos, ne in tribulationibus deficiant, suae respectu pietatis corroborat: & aliquando etiam manifesto adiutorio, vim aduersantibus, quasi calcatis sedatisq; fluctuum voluminibus, liberat. Quae cum ita sint, nemo iustam causam habet de iniustitia Dei, aut nimia bellorum seueritate conquerendi. Fugite ergo à facie gladij, quoniam ultor iniquitatum gladius est: & scitote esse iudicium.*

Omnia ad maiorem iustissimi Gubernatoris Mundi gloriam.

Venerab. Beda. tom. 5. l. 2. cap. 23. in c. 6. lib. 1.

Iob. 19. 29.